

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA	
1.1. Maisema-alueen nimi	Leistilä-Tattara-Masia-Villilä -kulttuurimaisema
1.2. Maisema-alueen uusi nimi	Leistilän aukean viljelymaisema
1.3. Kunta	Nakkila
1.4. Pinta-ala	3 500 hehtaaria
1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo]	RKY 1993: Leistilä-Tattara-Villilä-Masia -kulttuurimaisema Putkonen Lauri: Satakunnan rakennusperintö 2005. Satakuntaliitto; Hormisto-Tattara-Leistilä-Masia, Hormiston mäki, Kyllijoen kulttuurimaisema, Villilän kartano, Leistilän ja Tattaran kylät ja kulttuurimaisema Risto Känsälä 1993 Niina Uusi-Seppä ja 2009, Nakkilan rakennusinventointi 1993 + laajennus 2009 Nakkilan osayleiskaava-alueen maisemaselvitys, 2011.
1.6. Päivitysinventoijan nimi	Jenny Alatalo
1.7. Päivitysinventoinnin pvm	9.4.2013
1.8. Arkistointipaikka	
2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU	
2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Lounaismaa / Ala-Satakunnan viljelyseutu
2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Ala-Satakunnan viljelyseutu
2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyyppillisistä piirteistä]	Lounaismaan maiseman peruselementit vaihtelevat rikkonaisesta saaristosta ja kumpuilevista, osittain paljastuneista kallioalueista laajoihin tasaisiin, viljaviin savikkoalueisiin, joilla lukuisat joet kiemurtelevat. Ala-Satakunnan viljelyseutu on perusluonteeltaan vaurasta viljelyaluetta, mutta Lounaiseen viljelyseutuun verrattuna alueella on runsaasti karuja, metsäisiä ja soisia syrjäseutuja. Ala-Satakunnan viljelymaisemat sijoittuvat yleensä viljaville savikkoalueille, jotka levittäytyvät koko maankin mittakaavassa arvioituna poikkeuksellisen mittavina tasankoina Kokemäenjokilaaksossa. Pääosa asutuksesta on keskittynyt viljavien savitasankojen tuntumaan. Taajamien ulkopuolinen asutus on ryhmittynyt melko väljästi, yleensä nauhamaisesti. Paikoin on myös löyhähköjä ryhmäkyliä.
3. LUONNON OMINAISPIIRTEET	
3.1. Maa- ja kallioperä	Maisema-alue sijoittuu kokonaan hiekkakivialueelle. Alueen pohjoisin osa Vuohimäelle asti on hienolajitteista maalajia, lähinnä hienoa hietaa ja hiesua. Vuohijoelta hiesualue jatkuu kapeana kaistaleena aina alueen länsireunalla sijaitsevalle Matomäelle asti. Hiesuvyöhykkeellä on myös moreenisaarekkeitä ja -selänne. Keskellä aluetta maaperä on savea ja liejuista hienorakenteista maalajia. Ainoa pieni kallioalue on aivan etelässä, Torisevankulmalla.
3.2. Vesistöt ja ranta-alueet	Maisema-alueella on kaksi jokea, Tattaranjoki ja Palojoki, mitkä laskevat Kirkkosaaren kohdalla Kokemäenjokeen.
3.3. Luonnonhistorian erityispiirteet	Torisevankulman kallioalue on on osoitettu arvokkaana geologisena muodostumana Satakunnan maakuntakaavass ja Kaunismäen drumliini kuuluu valtakunnallisesti arvokkaiden moreenimuodostumien arvoluokkaan kolme.
3.4. Kasvillisuustyypit	Kasvimaantieteellisen aluejaon mukaan Nakkila kuuluu eteläboreaaliseen vuokkovyöhykkeeseen. Leistilän-Tattaran viljelyaukeilla on joitakin lehtipuuvaltaisia, lähinnä haapaa kasvavia metsäsaarekkeitä.
3.5. Arvokkaat luontokohteet	Paikoin Palojoen, Tattaranjoen ja useiden ojen maastoon uurtamat kolvelaaksot laajentavat lehtoja laajemmallekin alueelle jokivarsien ulkopuolelle. Hienot kolvelaaksot ovatkin Nakkilan luonnon erikoisuuksia. Lehdoissa ja etenkin raviineissa eli rotkolaaksoissa tavataan vaateliasta lehtolajistoa.
3.6. Eläimistö ja kasvilajisto	Esimerkkejä alueella tavatuista uhanalaisista lajeista: lakkakääpä, pyöröpoimulehti, viiksisammal.
3.7. Ilmasto	Alueen keskilämpötila on 4-5°C astetta ja vuoden sademäärän keskiarvo on 600-650 mm vuodessa.

3.8. Maisemarakenne	Leistilän aukean viljelymaisema-alueen keskiosa on topografialtaan laaja tasanko, mitä rajaavat länsi- ja eteläreunalta muusta maastosta selkeästi erottuvat yhtenäiset selänteet. Selänteiden reuna seuraa kallioperässä olevaa hiekkakiven ja diabaasijuonteen rajaa. Alueen itäreuna jatkuu tasankona aina Harjavallan Hiittenharjulle asti. Maisema-alueen eteläosassa on jonkin verran moreenikumpareita, kuten Tuohistonmäki, Kaasanmäki ja Kaunismäki. Alueen itäreunalta alkaa pieni Harjavalta-Eura väliselle akselille sijoittuva päätmoreenialue. Leistilän aukean viljelymaisema-alue on vanhaa merenlahtea, joka kuuluu Kokemäenjoen vesistöön. Alue edustaa Ala-Satakunnan viljelyseudulle tyypillistä tasankomaista viljelymaisemaa. Metsäisten selänteiden ja suoalueiden rajaaman viljelyaukean poikki kulkevat hienojakoiseen maaperään syvään uurtuneet mutkittavat Palojoki ja Tattarajoki ja ojat.
4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET	
4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö	Nakkilan alueella on rikas arkeologinen kulttuuriperintö. Kivikautiset asunpaikat sijoittuvat valtaosin Kokemäenjoen pohjoispuolelle peltojen takana nousevalle hiekkaiselle rinteelle. Pronssikautisia muinaisjäännöksiä tunnetaan myös lukuisia. Hautaröykkiöt on rakennettu moreenimäille silloisen rannan tuntumaan. Ne muodostavat lähes yhtenäisen Euran Paneliasta alkavan ketjun. Monien röykkiöalueiden yhteydestä on löydetty merkkejä asuinpaikoista.
4.2. Maiseman kulttuurihistoria	Pronssikautisia hautaröykkiöitä tunnetaan Nakkilan alueelta lähes sata. Asutus ei kuitenkaan muodostunut pysyväksi, vaan se väheni ja hävisi ilmeisesti kokonaan rautakauden keskivaiheille tullessa. Uudesta asutuksesta on löydetty merkkejä keskiajalta n. 1100-luvulta, jolloin alueelle siirtyi suomalaisia, ruotsalaisia ja saksalaisia asukkaita. Keskiajalla asutus alueella vakiintui ja meren alta paljastuneet rehevät maat otettiin viljelykseen. Alueelle alkoi muodostua pysyviä kyliä. Näitä keskiaikaisia kyliä Nakkilassa ovat Anola, Lammainen, Leistilä, Kukonharja, Masia, Myllärinkylä, Ruhattu eli Ruhade, Ruskila, Tattara ja Viikkala. Vanhimmat kylät ja niiden ympärillä olleet pellot ovat sijoittuneet lähinnä Kokemäenjoen rannalle tai sen tuntumaan sekä Palojoen ja Tattaranjoen varrelle. Tämä käy hyvin ilmi 1600-luvun lopun maakirjakartan kuvista. Uudemmat kylät sijoittuivat vanhojen kylien väliin tai niiden takamaille. Pellot ja niityt ovat sen mukaan laajentuneet, kuin asutus on lisääntynyt / laajentunut. 1700-luvulla alueella suoritettiin isojako, jonka jälkeen tiiviit kylät alkoivat hävitä. Samaan aikaan kantatilat alkoivat raivata uutta peltoa, mikä tapahtui perustamalla uusia torppia pitäjän reuna-alueille. 1850-luvulla maisema-alueella pellot olivat keskittyneet Leistilä ja Tattaran kylien tuntumaan jokien varsille ja niityt jokien yläjuoksuille. 1900-luvun alussa alue oli lähes nykyisen laajuisesti viljeltynä, ainoastaan Kaasanmäen ympärillä, Matomäen pohjoispuolella sekä Tuohiston suon länsilaidalla on ollut pienet alueet vielä niittyinä. Noin 50 vuodessa tapahtunut muutos viljelyalueiden laajentumiseen selviää siitä, että 1900-luvun alussa Nakkilassa oli eniten torppareita juuri Leistilän Masian ja Tattaran kylän alueilla. Alueen poikki Hormistonmäeltä Leistilään kulkee Pohjanlahden Rantatie, joka myöhäiskeskiajalta. Rantatie on toiminut kulkureittinä ja postitienä, joka yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnot.
4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot	Pitkään jatkunut maanviljely sekä pienimuotoinen teollisuus ja käsityöteollisuus.
4.4. Rakennettu ympäristö	Nakkilan alueella Kokemäenjokilaaksoon liittyvässä poikkeuksellisen laajassa ja yhtenäisessä peltomaisemassa on säilynyt monipuolista rakennusperintöä: kartanoita, talonpoikaistaloja, funktionalismia. Nakkilan vanhimmat rakennukset ovat 1700-1800 -lukujen vaihteesta. Nakkilassa on useita kookkaita maalaistaloja, joiden pihapiirissä on säilynyt kattava valikoima vanhoja talousrakennuksia. Pihapiiriin kuuluu yleensä päärakennuksen lisäksi pakaririvi, navetta, sauna, kivikellari ja aittoja. Pellon reunalta löytyy lisäksi kuivuri ja erikokoisia heinäsuuleja. Suurin osa Nakkilan rakennuskannasta on rakennettu sotien jälkeen. Jälleenrakennuskauden asuinrakennuksia on ripoteltu jonkin verran peltojen keskelle pitkin Nakkilaa, mutta maisema-alueelta löytyy myös muutamia suurempia kokonaisuuksia. Leistilän ja Tattaran kylät ovat säilyttäneet varsin hyvin perinteisen rakenteen ja niiden rakennuskanta on iäkästä. Leistilän kylän asutus seuraa jokea. Tattaran kylän asutus on sijoittunut jokien tuntumaan sekä niiden tuntumassa kulkevien teiden molemmille puolille.
4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi	Tiestöä seuraileva kyläasutus sekä saarekemaisesti viljelymaisemaan sijoittuvat talonpoikaiset pihapiirit. Jälleenrakennuskauden asutusta omina pieninä rykelminään.
4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäänösten sijaintiin	Maaston alemmilla kohdilla olevat muinaisjäänökset sijaitsevat nykyisen asutuksen yhteydessä ja korkeammilla paikoilla, kuten mäkien päällä, olevat muinaisjäänökset ovat nykyisen asutuksen läheisyydessä.

4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit	<p>RKY 1993: Leistilä-Tattara-Villilä-Masia -kulttuurimaisema</p> <p>Putkonen Lauri: Satakunnan rakennusperintö 2005. Satakuntaliitto: Hormisto-Tattara-Leistilä-Masia, Hormiston mäki, Kyllijoen kulttuurimaisema, Villilän kartano, Leistilän ja Tattaran kylät ja kulttuurimaisema.</p> <p>Leistilän kylässä vanhaa rakennuskantaa on mm. Jaakkolan vanhempi uusrenessanssi tyylinen päärakennus, joka on vuodelta 1852 ja kivinavetta vuodelta 1902. Osalan kaupparakennus on 1800-1900-lukujen vaihteesta. Tonttisillankorvan rakennus on vuodelta 1911. Uusi-Huovarin päärakennus on vuodelta 1921 ja tien varren rivi 1800-luvulta. Nakkilan Tattaran kylässä oleva funktionalistista tyyliä edustava paloasema on vuodelta 1938. Leistilän kylän muuta vanhaa rakennuskantaa on mm. Lindin, Mattilan, Nissilän, Vanha-Lampolan, Vanha-Huovarin ja Yrjölän tilat. Tattaran kylän rakennusperintöä edustavat mm. tiheän kuusiaidan ympäröimä Knihtin tilan, minkä päärakennus on vuodelta 1900. Tattaran kaksi kerroksisen kivikoulun suunnitteli rakennusmestari Niilo J. Ranne ja se valmistui vuonna 1935. Koulua vastapäätä tien toisella puolella on Nakkilan vanha osuusmeijeri, jonka vanhimmat osat ovat vuodelta 1905 ja uusimmat laajennukset 1950-luvulta. Perinteistä rakennuskantaa edustaa myös Puosin, Vähä-Teinilän ja Mäkelän rakennusryhmät.</p>
4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita	<p>Villilän kartanon ympärillä on vanha puisto ja maantieltä johtaa kartanoon koivukuja. Muita maisemallisesti arvokkaita puukujanteita on Nissilän, Jaakkolan ja Unkuri maataloille johtavat puukujanteet. Tattaran koululle johtava lehmuskuja on erityisen viehättävä. Tattaranjoen vanha yksi aukkoinen kivisilta. Maiseman horisontissa näkyy lähes koko maisema-alueelle Nakkilan kirkon torni ja vesitorni.</p>
4.5. Perinnemaisemat	<p>Uotinmäen hevoshaka (esihistoriallinen asuinpaikka)</p>
4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät	<p>Villilän kartano, komeat talonpoikaiset pihapiirit, pitkän asutushistorian jäljet.</p>
4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö	<p>Villilän kartanossa toimii Länsi-Suomen tv- ja elokuvakeskus Villilä ja sen elokuvastudiot sekä Satakunnan ammattiopiston Nakkilan toimipisteen opetustiloja. Uotinmäen alueella sijaitsee Kiukaisten kulttuurin aikaisia muinajäännöksiä. Kiukaisten kulttuuri oli Suomen esihistoriassa siirtymävaihe kivikaudelta pronssikaudelle 2000 - 1500 eKr. Uotinmäen alueelta on löydetty esihistorialliseen asuinpaikkaan liittyvää peltoa, laidunta ja tonttimaata sekä hautaraunioita.</p>
4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet	<p>Leistilän aukean viljelymaisemaa on yksi laajimmista Kokemäenjoen viljelytasangoista. Maisemalle antaa leimansa myös ajallisesti ja toiminnallisesti kerroksinen rakennettu ympäristö. Laajaa viljelymaisemaa jaksottavat saarekemaisesti sijoittuvat, vauraat ja hyvin säilyneet talonpoikaistalot ja toisaalta teiden varsille ryhmittynyt, nauhamainen kyläasutus Hormistonmäessä ja Tattarassa, jossa huomionarvoisia yksittäiskohteita ovat tyyliltään funktionalistinen paloasema, Tattaran klassistinen koulurakennus sekä nykyisin pienteollisuuskäytössä oleva entinen meijeri. Maiseman uhkana ovat uudet rakennelmat (suuret teollisuushallit, mastot, mainostornit, voimalinjat), yhdyskuntarakenteen hajautuminen, avoimen peltomaiseman umpeutuminen rakentamisen tai pensoittumisen takia ja elinkeinorakenteen ja maatalouden muutoksesta johtuva vanhojen tuotantorakennusten jääminen vaille käyttöä ja rappeutuminen.</p>
5. MAISEMAKUVA	<p>Leistilän aukean viljelymaisema-alue edustaa Ala-Satakunnan viljelyseutua parhaimmillaan. Alue on ollut ennen kiinteästi yhteydessä Kokemäenjokilaaksoon, mutta laajentunut kunnan keskustaajama, valta- ja rautatie ovat katkaisseet suoran yhteyden jokilaaksoon. Alueella on säilynyt runsaasti rakennusperintöä, varsinkin Leistilän ja Tattaran kylien alueilla. Pitkään jatkuneen asutuksen jäljet, arvokkaat talonpoikaiset pihapiirit, Villilän kartano sekä hyvin säilynyt kyläasutus yhdessä laajan viljelymaiseman kanssa muodostavat ainutlaatuisen kokonaisuuden. Tasaista maisemaa rytmittävät kuitenkin metsäiset saarekkeet ja tienvarren tilat pihapiireineen. Jokien ja ojien kapeat lehtipuuvyöhykkeet kiemurtelevat muureina muuten avoimessa peltomaisemassa. Nakkilan maisemassa selkeitä solmukohtia ovat valtatie 2:n liittymä ja Leistilän-Tattaran kylämaisema. Kylämaisema sijoittuu valtatie 2:lla olevan Leistilän risteyksen lounaispuolella mutkittelevien jokien väliin ja vanhojen teiden varsille. Luoteessa avautuu Leistilän-Masian laaja peltoaukea, pohjoisessa alkaa Nakkilan taajama-alue ja Suomisen tehdasalue. Kaakossa sijaitsee Villilän kartanomiljö. Maisemavaurioina voidaan pitää valtatie 2 eritasoliittymää ja siihen liittyvää meluvallia. Meluvallin taakse maisema-alueen reunaan on muuten avoimeen viljelymaisemaan on alettu rakentamaan uutta pienteollisuutta.</p>
6. RAJAUS	<p>Maisema-alue alkaa pohjoisessa Tervasmäen reunasta ja seuraa idässä rautatietä etelään päin, kiertäen Suomisen teollisuusalueen ja valtatie 2 eritasoristeysalueen. Rautatien toisella puolella maisema-alue jatkuu valtakunnallisesti arvokkaana Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisema-alueena. Leistilän aukean viljelymaisema-alueeseen kuuluu valtatie pohjoispuolelta Villilän kulttuurihistoriallisesti arvokas kartanoalue. Maisema-alueen rajaus kiertää Kurkelansuon turvetuotantoalueen ja jatkaa itään päin polveillen metsäsaarekkeiden keskellä Lammaistensuon reunaan. Etelässä alueen raja kulkee Metsäkulman ja Torisevankulman reunalla, kääntyen Outinmäen esihistoriallisen asuinalueen jälkeen pohjoiseen. Alueen raja kulkee Matomäen ja Kyllijoen selännettä pitkin pohjoiseen.</p>

7. KUVAILUTEKSTI

Leistilän aukean viljelymaisema edustaa Ala-Satakunnan viljelyseutua, jossa on Kokemäenjokilaaksolle tyypillinen viljavan savitasangon leima. Maisema-alue keskittyy pronssikauden aikaiseen merenlahteen. Maankohoamisen yhteydessä kuivunut vanhan merenlahden ravinteikas maa raivattiin pelloksi ja Leistilän aukean maisema-alueesta muodostui yksi Kokemäenjokilaakson laajimmista viljelytasangoista. Leistilän aukean viljelymaisema sijaitsee suurimmaksi osaksi Nakkilan keskustan taajaman eteläpuolella. Alueen perusluonne on tasainen ja avara. Leistilän aukean viljelymaisema-alueen topografia on keskiosastaan laaja tasanko, jota rajaavat länsi- ja eteläreunalta muusta maastosta selkeästi erottuvat yhtenäiset selänteet, jotka eivät kuitenkaan ole kovin korkeita. Selänteiden reuna seuraa kallioperän hiekkakiven ja diapaasijuonteen rajaa. Alueen itäreuna jatkuu tasankona aina Harjavallassa sijaitsevalle Hiittenharjulle asti. Maisema-alueen eteläosassa on jonkin verran metsäisiä kumpareita, kuten Tuohistonmäki, Kaasanmäki ja Kaunismäki, jotka ovat maaperältään moreenia. Alueen itäreunalta alkaa pieni päätemoreenin alue, joka keskittyy Harjalta-Eura väliselle akselille.

Luonnonpiirteitä:

Maisema-alue on vanhaa merenlahtea, jonka maaperä koostuu meri- ja järvikerrostumista. Maisemassa näkyvät hienojakoiseen maaperään syvään uurtuneet ja mutkittavat Palojoen ja Tattaranjoen. Paikoin Palojoen, Tattaranjoen ja useiden ojien maastoon uurtamat kolvelaaksot laajentavat lehtoja laajemmallekin alueelle jokivarsien ulkopuolelle. Hienot kolvelaaksot ovatkin Nakkilan luonnon erikoisuuksia. Lehdossa ja etenkin raviineissa eli rotkolaaksoissa tavataan vaateliasta lehtolajistoa. Alueella tavattavia uhanalaisia kasveja ovat muun muassa lakkakääpä, pyöröpoimulehti ja viiksisammal. Torisevankulman kallioalue on geologisesti arvokas muodostuma ja Kaunismäen drumliini kuuluu valtakunnallisesti arvokkaiden moreenimuodostumien arvoluokkaan kolme.

Kulttuuripiirteet:

Pronssikautisia hautaröykkiöitä tunnetaan Nakkilan alueelta lähes sata. Asutus ei kuitenkaan muodostunut pysyväksi, vaan se hiipui vähitellen ja hävisi ilmeisesti kokonaan rautakauden keskivaiheille tultaessa. Uudesta asutuksesta on löydetty merkkejä keskiajalta noin 1100-luvulta, jolloin alueelle siirtyi suomalaisia, ruotsalaisia ja saksalaisia asukkaita. Keskiajalla asutus alueella vakiintui ja meren alta paljastuneet rehevät maat otettiin viljelykseen. Alueelle alkoi muodostua pysyviä kyliä. Näitä keskiaikaisia kyliä Nakkilassa ovat Anola, Lammainen, Leistilä, Kukonharja, Masia, Myllärinkylä, Ruhattu eli Ruhade, Ruskila, Tattara ja Viikkala. Vanhimmat kylät ja niiden ympärillä olleet pellot ovat sijoittuneet lähinnä Kokemäenjoen rannalle tai sen tuntumaan sekä Palojoen ja Tattaranjoen varrelle. Tämä käy hyvin ilmi 1600-luvun lopun maakirjakartan kuvista. Uudemmat kylät sijoittuivat vanhojen kylien väliin tai niiden takamaille. Pellot ja niityt ovat laajentuneet asutuksen lisääntyttyä. 1700-luvulla alueella suoritettiin isojako, jonka jälkeen tiivis kylärakenne alkoi hajota. Samaan aikaan kantatilat alkoivat raivata uutta peltoa, mikä tapahtui perustamalla uusia torppia pitäjän reuna-alueille. 1850-luvulla pellot olivat keskittyneet Leistilän ja Tattaran kylien läheisyyteen, jokien varsille. Niityt sijaitsivat jokien yläjuoksilla. 1900-luvun alussa maisema-alue oli viljeltynä lähes nykyisen laajuusena. Niittyjä oli ainoastaan Kaasanmäen ympärillä, Matomäen pohjoispuolella sekä Tuohisuon länsilaidalla pieninä alueina. Leistilän aukean viljelymaisemassa tapahtui noin 50 vuodessa peltoalan huomattava lisääntyminen. Nakkilassa oli 1900-luvun alussa juuri Leistilän Masian ja Tattaran kylien alueilla eniten peltoa raivaavia torppareita.

Nakkilan alueella, Kokemäenjokilaaksoon liittyvässä poikkeuksellisen laajassa ja yhtenäisessä peltomaisemassa, on säilynyt monipuolista rakennusperintöä: kartanoita, talonpoikaistaloja ja funktionalistisia rakennuksia. Leistilän ja Tattaran kylät ovat säilyttäneet varsin hyvin perinteisen rakenteen ja niiden rakennuskanta on iäkstä. Leistilän kylän asutus seuraa jokea ja Tattaran kylän asutus on sijoittunut jokien tuntumaan sekä niiden tuntumassa kulkevien teiden molemmille puolille. Leistilän kylässä on vanhaa rakennuskantaa muun muassa Jaakkolan vanhempi uusirenessanssityylinen päärakennus vuodelta 1852 ja kivinavetta vuodelta 1902. Tilan kohdalla on Tattaranjoen ylittävä vanha yksiaukkoinen kivisilta. Osalan kaupparakennus on 1800-1900 -lukujen vaihteesta. Tonttisillankorvan rakennus on vuodelta 1911, Uusi-Huovarin päärakennus on vuodelta 1921 ja tien varren vanha päärakennus eli vanha rivi 1800-luvulta. Nakkilan Tattaran kylässä oleva funktionaalinen paloasema on vuodelta 1938. Leistilän kylän muuta vanhaa rakennuskantaa ovat muun muassa Lindin, Mattilan, Nissilän, Vanha-Lampolan, Vanha-Huovarin ja Yrjölän tilat. Tattaran kylän rakennusperintöä edustavat muun muassa tiheän kuusiaidan ympäröimä Knihtin tila, jonka päärakennus on vuodelta 1900. Tattaran kaksikerroksisen kivikoulun suunnitteli rakennusmestari Niilo J. Ranne ja se valmistui vuonna 1935. Koulua vastapäätä, tien toisella puolella on Nakkilan vanha osuusmeijeri, jonka vanhimmat osat ovat vuodelta 1905 ja uusimmat laajennukset 1950-luvulta. Perinteistä rakennuskantaa edustavat myös Puosin, Vähä-Teinilän ja Mäkelän rakennusryhmät.

Maisemallisesti arvokkaita puukujanteita on Nissilän, Jaakkolan ja Unkurin mautiloilla. Tattaran koululle johtava lehmuskuja on erityisen viehättävä. Tilat ja niiden hoidetut ja puustoiset pihapiirit ovat keskittyneet tienvarteen nauhamaisesti. Jonkun verran asutusta on metsäisten saarekkeiden ja peltojen reunoilla. Villilän kartanon edustava päärakennus on vuodelta 1852 ja sen on suunnitellut A.F. Granstedt. Näyttävä punatiilinen navettarakennus on rakennettu vuonna 1864 ja uusittu vuonna 1927. Muita punatiilisiä rakennuksia ovat talli ja linnamainen vilja-aitta vuodelta 1925. Rakennusten suunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Frosterus-Gripenberg. Navettarakennus ja talli on muutettu teollisuuskäyttöön ja nykyään tiloissa toimii Länsi-Suomen tv- ja elokuvakeskus Villilä ja sen elokuvastudiot sekä Satakunnan ammattiopiston Nakkilan toimipisteen opetustiloja.

	<p>Leistilän aukean viljelymaisema oli pronssikauden aikana merenlahti. Maankohoamisen myötä mataloituvat rannat, saaret ja maastosta kohoavat selänteet ovat olleet asumiselle sopivia ympäristöjä. Maisema-alueen lukuisat muinaisjäännökset ovat tästä merkinä. Alue on yksi Satakunnan muinaisjäännöksiltään rikkaimmista maisema-alueista. Maisema-alueen poikki Hormistonmäeltä Leistilään kulkee Pohjanlahden Rantatie, joka on myöhäiskeskiajalta. Rantatie on toiminut kulkureittinä ja postitienä, joka yhdisti aikanaan Turun ja Korsholman linnahallintoja.</p> <p>Maisema-alue on ollut ennen yhteydessä Kokemäenjokilaaksoon, mutta kunnan keskustajama sekä valtatie ja rautatie ovat paikoin katkaisseet tämän yhteyden. Alueen pohjoinen osa on selvästi vaihtumisvyöhykettä taajaman ja maaseudun välillä, jonka jälkeen aukeaa laaja yhtenäinen pitkään yhtäjaksoisesti viljelty peltotasanko. Maisemavauriona voidaan pitää Nakkilan puolelle avoimen viljelymaiseman horisontissa kajastavia Harjavallan Torttilan teollisuusalueen rakenteita ja pimeään aikaan tehdasalueen valoja. Maisemavauriona voidaan pitää myös maisema-alueen näkymiä katkaisevaa valtatie 2 risteysaluetta, siihen liittyvää meluvallia sekä muutamia pienteollisuusrakennuksia risteysalueen eteläpuolella.</p>
8. ARVIOINTI	
8.1. Arvoluokka	Valtakunnallisesti arvokas
8.2. Arviointiteksti	Leistilä aukean viljelymaisema edustaa Ala-Satakunnan viljelyseutua, jossa on Kokemäenjokilaaksolle tyypillinen viljavan savitasangon leima. Alueella olevat joet ja teiden varsille syntynyt asutus ovat maisema-alueelle tyypillisiä. Alueen pitkä asutushistoria ja alueen poikki kulkeva keskiaikaisperäinen Huovintie kertovat alueen keskeisestä sijainnista.
9. LIITTEET	
9.1. Karttaliitteet	
9.2. Valokuvat	1777, Näkymä Järvikyläntieltä Leistilän suuntaan.
	1784, Nakkilan koilliseen Nakkilan kirkolle.
	1980, Näkymä etelään Torisevankulman suuntaan.
	2014, Näkymä Matomäeltä länteen.
	2025, Näkymä etelään.
	2055, Näkymä itään Tattaranjoelle.
	2084, Näkymä länteen Tattaran suuntaan.
	2115, Näkymä kaakkoon Harjavallan puolelle.
	2133, Näkymä kaakkoon.
	2244, Näkymä Hormistonmäeltä kaakkoon.